

VILLA SOFIA

Filosoferen in Toscane

Filosoferen over emoties

Marjan Slob

Programma

In de ochtenden zal Marjan in interactieve colleges klassieke, heel verschillende filosofische visies op emoties uit de doeken doen. Vragen en uitwisselingen zijn dan zeker welkom (en gegeven het beperkte aantal deelnemers ook goed te behappen), maar zullen in de eerste plaats gericht zijn op verdieping van de filosofische stof.

In de middag worden deelnemers via gestructureerde opdrachten gaandeweg meer uitgenodigd om de stof zelf actief te doordenken, te doorvoelen en op hun eigen ervaringen te betrekken. Het delen van persoonlijke ervaringen kan dan verheldering geven, maar is nooit verplicht. Ieder is hierover eigen baas.

In de 'parade' van vrijdagmiddag krijgt iedere deelnemer een paar minuten de vloer om op eigen wijze een aspect van de filosofie van de emoties in het licht zetten. Vat dit luchthartig op. Het is zeker geen proef of examen, en verplicht is het ook niet. Wel is het een mooi moment om jouw eigen gedachten en inzichten rond (de betekenis van) emoties te delen. Gedurende de week krijg je, desgewenst, een kort persoonlijk onderhoud met Marjan om jouw inbreng voor te bereiden.

Dag 1.

Tour d'horizon van het westerse denken over emoties: van Plato tot William James.

- ➔ We zien hoe emoties in de filosofie vanouds werden gekoppeld aan het lichaam – en ondervinden wat het verdwijnen van de ziel doet met ons begrip van emoties (college).
- ➔ Close-reading van een fragment van William James.
- ➔ Toelichting op de (facultatieve) persoonlijke opdracht bij het seminar.

Dag 2.

Martha Nussbaum: emoties, ethiek en politiek

- De invloedrijke hedendaagse filosoof Martha Nussbaum ziet emoties als 'gevoelige gedachten'. Emoties spelen volgens haar een belangrijke rol in de politiek – een rol die in de filosofie lang onderbelicht is gebleven. (college).
- In groepjes uitdiepen van de visie van Nussbaum en toepassen op de huidige samenleving; plenaire reflectie.

Dag 3.

Het geëmotioneerde lichaam: over de biologie van emoties

- Aanvankelijk vonden biologen en psychologen het benoemen en bestuderen van emoties bij dieren 'onwetenschappelijk'. Het werk van etholoog Frans de Waal zorgde voor een ommekeer (college).
- Gezamenlijk verder denken in de lijn van De Waal. Hoe uiten emoties zich bij mens en dier? Zijn er nog relevante verschillen?
- Vrije middag.

Dag 4.

Emoties en taal: Wittgenstein over emoties als label voor gedragspatronen

- Voor de late Wittgenstein is taal een manier om praktijken te organiseren. We bespreken de gevolgen van die visie voor het denken over emoties (college).
- Close-reading van een fragment van Ludwig Wittgenstein: is een emotie een ding van binnen?
- In groepjes verkennen van het 'taalspel' rond enkele woorden voor emoties en gevoelens.

Dag 5.

Emoties en cultuur: over universele en cultuurgebonden emoties

- Basisemoties zijn universeel, maar hun uitingsvorm wisselt. Aan de hand van het recente werk van filosoof en psycholoog Owen Flanagan

bespreken we hoe verschillende culturen emoties 'doen' (college).

- ➔ Wrap-up: hoe is het denken over emoties aan het schuiven? Filosofische lijn door de week.
- ➔ Parade: deelnemers aan het seminar presenteren hun eigen respons op een vraag rond emoties.

Cursusmateriaal

Het cursusmateriaal bestaat uit een digitale reader die de deelnemers per e-mail zal worden toegestuurd.